СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 77. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 2-го квітня 1936. — VOL. XLIV. No. 77. Jersey City, N. J., Thursday, April 2, 1936. THREE CENTS

Допомагаймо українцям, потерпілим від повені

Грошеві жертви можна слати на таку адресу:

„OBYEDNANYE"

P. O. Box 122, Hudson Termirnal, New York, N. Y.

УКРАЇНЦІ ЖЕРТВОЮ ПОВЕНИ В ДЖАНСТАВНІ

ДЖАНСТАВН (Па.). — Велике число місцевих українців потерпіло від повени. Показалося це наприклад на зборах 11-го відділу У. Н. Союза, коли на них більшість членів не могла явитися.

Супроти цього, що таких членів було більше ніж половина, збори постановили створити комітет, що має обійти всіх членів та провірити точно, яку шкоду кождий з них мав. Цей комітет зібрав деяку допомогу та доручив кождому потерпілому членові негайну поміч, то є їдження й убрання. У церковній ґалі церкви св. Михайла влаштовано кухню, де кормиться людей.

Наші люди втратили підчас повени одіж, меблі та інше домашне рухоме добро. По домах, де жили наші люди, води дійшли до першого поверха. У церковній ґалі, де відбуваються збори, вода стояла на 5 стіп заглибшки.

До комітету допомоги потерпілим від повени членам відділу 11-го У. Н. Союза вибрані Михайло Макар, предсідник; Теодор Волощук, секретар; о. Микола Волощук, касієр. До комітету для помочи всім українцям у Джанставні вибрані: о. М. Волощук, предсідник; Михайло Макар, представник 11-го від. У. Н. Союза; Степан Соніта, представник Провидіння; Яким Яцинич, представник Українсько-американських Горожан.

АМЕРИКАНСЬКО-СЛОВЯНСЬКИЙ ХОР О. КОШИЦЯ.

НЮ ЙОРК. — Місцевий щоденник „Ворлд-Телеґрем" подає прихильний відклик про Американсько-Словянський Хор під управою О. Кошиця.

Хор, каже часопис, має на ціли пропаґувати словянську музику, передовсім східньо-славянську, анґлійською мовою.

Часопис підкреслює заслуги О. Кошиця для музики.

ДРАСТИЧНІ ПЕРЕМІНИ В ТАВНСЕНДОВІЙ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — Д-р Ф. Тавнсенд, автор пляну пенсій на старі роки, що має тут незадово виступити знову перед спеціяльним комітетом палати послів, заявив ґазетам, що він думає перебудувати основно цілу свою орґанізацію (що вже відома як „Ов-Ей-Ар-Пі", „Олд Ейдж Револвинґ Пеншенс").

На чолі орґанізації буде стояти рада директорів, що мають помагати д-рові Тавнсендові проводити орґанізацію. Ні він ні директори не мають побирати платні. Він має удержуватися з редакторства орґану орґанізації. Зате стейтові завідувачі, з котрих кождий має керувати акцією в одним стейті, мають мати платні відповідні до своєї відповідальности.

Кажуть, що ці переміни були викликані слідством конґресу.

ЗНОВ МАШИНА ПЕРЕЛОМОВОЇ ВАГИ.

ВИЛМИНГТОН (Делавер).—На зборах запрошених учених продуковано тут у лябораторіях відомого підприємства Дю Понта нову машину, що розкидає частиці плинного або сипкого тіла на боки з такою силою, що вона є 250,000 разів більша від сили притягання землі.

Машину, котру удосконалено в лябораторіях Дю Понта, придумав шведський учений Сведборґ підчас своїх відвідин в Америці.

Машина з усіх боків забезпечена сталевим панциром 5 цалів загрубшки.

ГАВПТМАНОВІ ПРОДОВЖЕНО ЖИТТЯ НА 48 ГОДИН.

ТРЕНТОН (Ню Джерзі). — Начальник стейтової тюрми відложив виконання кари смерти проти Бруна Гавптмана на 48 годин, щоб велика лава присяжних суддів могла покінчити своє слідство над самопризнаннями Павла Г. Вендела, трентонського адвоката, що, мовляв, він брав участь у вбивстві дитини Линдберга.

БОРОТЬБА ЗА ЗАКОН ПРО ДИТЯЧУ ПРАЦЮ.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — У стейтовій леґіслятурі йде тепер завзята боротьба за поправку до американської конституції про дитячу роботу в фабриках.

Проти тої поправки виступали як свідки перед судовим комітетом сенату Джером Барном, Видавець ґазети „Сиракюз Пост-Стандард", Николас Ботлер, президент Колюмбійського університету, та Католицький Клюб з Ню Йорку. За поправку заявлявся між іншими посадник Ню Йорку, Ля Ґвардія, котрий на переслуханню змальовував сцени з праці малих дітей по фабриках.

ХОЧУТЬ МАТИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПОЕТА.

В обох палатах конґресу внесено проєкт закона, щоб іменувати конґресмена Джана Стівена Мек Ґровтія з Каліфорнії почесним національним поетом.

РОБІТНИЧІ ТАБОРИ В КАНАДІ БУДУТЬ ЗАМКНЕНІ ВІД 1-ГО ЛИПНЯ.

З Отави прийшла вістка, що від 1-го липня будуть замкнені всі табори для безробітних. Міністер праці заявив, що 10,000 безжених безробітних, що вийдуть з таборів, дістануть працю при залізницях, головно при направі залізничих шляхів. Кошти робіт будуть покриті спільно, з державної каси, й залізницями. Від 1-го березня до кінця червня, себто до часу замкнення таборів, безробітні діставатимуть місячно по $15, замісць 20 ц. денно, як є тепер. Яке є число безробітних у таборах, не подано. Недавно подавали 13,000, іншим разом 25,000.

ЖІНКА ЛЕНІНА В НУЖДІ.

З Москви повідомляють, що вдова по Леніні, Крупська, живе в дуже тяжких умовинах. Коли в Москві відбулася на Кремлі цьогорічна врочистість з нагоди 12 роковин смерти Леніна, вдови по Леніні не було там видно; не було її і при мавзолею. Не ходили до неї цього року офіційно ніякі совєтські достойники. Вдова по Леніні живе самітно.

Неласка, що її стрічає, це наслідок опозиційних настроїв Крупської до Дімитрова і кількох інших членів 3-го Інтернаціоналу.

ДОВГ АЛБЕРТИ ПОСТІЙНО РОСТЕ.

Алберта стала окремою провінцією Канади в 1905 році. У перших чотирьох роках вона не мала ніякого довгу. Задовження провінції зачалося 1909 року. В роках від 1912 до 1935 публичний довг зріс з $7,000,000 на $136,000,000. До цього ще треба додати задовження провінції у домінії на суму $23,000,000, отже довг Алберти виносить округло 160 міліонів долярів. Усе майно провінції варте лиш $63,425,000. За ввесь час провінція не сплатила ні одного цента довжного капіталу, платить лиш відсотки. Приємність мати окрему провінцію з коштовною адміністрацією для несповна 800,000 населення провінції це неабиякий видаток.

ЗАШИВАЮТЬ СЕРЦЕ.

У шпиталі в Атлянті, Джорджія, два лікарі зашили серце 22-літнього мурина Джовнса Найта, пробите цвяхом до розбивання леду. Хорий виздоровлює. Рана була дуже поважна, бо пробито дві коміркі серця.

БУХАРІН „ПОКАЯВСЯ".

Як відомо, головний редактор большевицького урядового щоденника „Ізвєстія" з Москви, Михайло Бухарін, недавно написав у тій ґазеті дві статті, в яких сказав, що москалі це Обломови (лінивці) і умiють тільки переслідувати культуру поневолених народів.

На це обізвалася „Правда", орган московської нібито комуністичної партії, гостро осуджуючи Бухаріна за образу москалів і домагаючися, щоб він відкликав „образу" москалів.

І сталось так, як „Правда" жадала. Бухарін таки відкликав „образу" москалів і цим „спокутував" той нібито „ґріх" проти кацапів. Він написав, що визнає, що москалі все були... відважні, смiливі, боролися за... волю.

Такий „скок" від Обломових аж до борців за волю як на московського медведя, то не абияка штука.

АРЕШТОВАНИЙ У СПРАВІ ВБИВСТВА КОВАЛЮКІВНОЇ ПОМЕР.

У Львові помер студент вищої торговельної школи, Володимир Ґерета, якого арештували за те, що він нібито допомагав у вбивстві Марії Ковалюківної і Копача. Преса подає, що Ґерета помер у загальнім шпиталі на сухоти. Він буцімто приготовляв револьвери до замаху на Ковалюківну, притім припадково пострілив себе в ногу. Довший час він скривався і лікувався з рани, яка не хотіла гоїтись. Крім того був хворий на сухоти, які в арешті розвинулись і прискорили його смерть. Тіло померлого видали родичам. Так подає польська преса.

ПІЗВАЛА ПЕРЕД СУД МУНІЦИПАЛ ЗА ВІДМОВУ ДОПОМОГИ.

Пані Джині Миллер, фармерська жінка з муниципалу Ст. Лайна в албертійськім дистрікті Ст. Пол, запізвала перед едмонтонський суд муніципал за відмову допомоги її і її шестеро дрібних дітям. Це перший того роду позов в Алберті.

ПРОСЯТЬ БАТЬКІВ, ЩОБ ЗАБРАЛИ СОБІ СИНІВ.

Реєстрація безжених безробітних у Вінніпеґу виявила, що багато з них мають своїх батьків по інших провінціях Канади, готових ними заопікуватися. Міністер публичних робіт і праці, Клаб, сказав, що розіслано телеграми до батьків з запитом, чи вони заопікуються ними, як їх відішлеться до дому. На телеграми прийшло багато відповідей, щоб відіслати хлопців додому, але було кілька таких випадків, що хлопець не хоче до дому вертатися. В таких випадках допомогова комісія говорить їм, що як не приймуть роботи на фармі, яка їм трапиться, то мусять самі про себе дбати.

НАРОДИЛАСЬ ДИТИНА ПО 6-ТИЖНЕВІМ ОПІЗНЕННЮ.

У загальному шпиталі в Торонті одна матір дала життя дитині, що опізнила свій прихід на цілих шість тижнів. Дитина прийшла на світ при помочі операції. Подібного випадку в Торонті не було вже від 15 літ. Лікарі твердять, що тільки у 5,000 випадках удається виратувати операцією одну матір і дитину, коли так довго опізниться. У тім випадку мати і дитина вийшли здорові.

АРЕШТУВАЛИ АДВОКАТА.

На приказ прокураторії львівська поліція арештувала адвоката д-ра Йосифа Рабінера (вул. Коперника 10), власника багатьох камениць. Арештували д-ра Рабінера після переведення ревізії в його канцелярії, звідки забрали акти в мешканевій справі, в якій він заступав як клієнта фризієра Макса Цукеркандля з вул. Коральницької. Д-рові Рабінерові закидають, що намовляв фризієра Цукеркандля до ділання на шкоду своєї робітниці Любомейської. Зачували, що проти д-ра Рабінера вплинули ще й інші скарги, між іншим, що підписав повновласть в імені клієнта.

ЗЕМЛЯ ПІДНЕСЛАСЬ.

В полудневій Алберті, 40 миль на північний схід від Калґар, з невідомої причини піднеслося кілька міліонів тон землі. Частина вкиненої землі загатила річку Ніґил, яка грозить виливом. На місце вислано 55 людей, котрі динамітом розкружують запору. Це явище спричинили мабуть підземні поклади газу.

ГУЦУЛИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ПОЛЬСЬКОЇ „ОПІКИ"

ЛЬВІВ. — Як відомо, польський уряд і польське громадянство взяли під особлившу опіку Гуцульщину і гуцулів. На Гуцульщину спроваджують чужинців, про Гуцульщину говорять через радіо, або пишуть книжки, гуцулів возять по цілій Польщі. Ось недавно виголосив про гуцулів виклад професор Ян Лівочинський, говорячи через радіо. Проти цього викладу запротестували гуцули з Жабя, надсилаючи писемний протест до редакції часопису „Новий Час" у Львові. Протест частинно сконфіскований цензурою. В тій частині, що видрукована, читаємо між іншим таке:

1) Протестуємо проти того, щоб проф. Лівочинський виводив наше походження від турків і татарів, бо, як сам пише, це племя живе від непамятних часів у лісистих Карпатах. А думаємо, що професор повинен знати, що татари появилися в Европі аж у 13 віці, а турки ще пізніше.

2) Твердження, що гуцули не належать до ніякого народу, є цілком неправдиве, бо ми, гуцули, належимо до українського народу.

3) Протестуємо проти вискаву, що мовою Гуцульщини є „ойчисти єнзик польскі", бо ми, гуцули, говоримо чистою українською мовою та ніяким чужим чинникам не вдасться витворити з нас нове племя „гуцулуф з єнзикем польскім".

4) Вкінці твердимо, що в Карпатах на Гуцульщині нема жадних чуд, а живе український нарід, який є одною віткою великого українського материного пня, що держиться сильно своєї батьківської мови й українських питомих собі звичаїв і обичаїв.

Ориґінал підписаний 114 гуцулами з Жабя. Дата: 25. лютого 1936 р.

ПОШАНУВАЛИ ҐЕН. КОНДРАТЕНКА В ПОРТ АРТУРІ.

ВАРШАВА (Польща). — В польським часописі „Наш Пшеґльонд" є опис форту, якого боронив у Порт Артурі славний генерал Кондратенко. Ця оборона здобула подив цілого світа. Десятки тисяч японських і російських жовнірів лягли трупом при обороні чи там здобуттю цього форту. Москалі забули за ген. Кондратенка, що згинув при тій обороні. Та японці памятають. Тіла Кондратенка не знайшли. Отже японці поставили Кондратенкові памятник з написом, у якому міститься похвала геройській постаті Кондратенка.

М. Равич, що оглядав форт і цей памятник, розповідає, що японський провідник, коли показує цей памятник, схиляє голову аж до землі й шепче молитву. Так, пише ґазета, японці шанують хоробрість ворогів. Так вкорінюють культ героїзму та бажання вмерти за батьківщину.

З КАРІЄРИ ОБОРОНЦЯ ШВАРЦБАРДА.

ПАРИЖ. — Офінор подає життєпис адвоката Тореса від часу його розреклямованої оборони Шварцбарда, вбивника Симона Петлюри. Ставши „героєм", Торес забажав зробити політичну карієру. Був журналістом, послом, служив комуністам, а потім вписався до соціялістів. Але з журналістикою не пішло. В парляменті теж не виказав ніяких спосібностей і сидів там тихо. А ґазети зі здивуванням питали, що це сталося з крикливим Торесом, розреклямованим у світі оборонцем Шварцбарда. Пробував Торес попиcатися при обороні договору Франції з Совєтами, але і тут боронив Совєти в дуже дурний спосіб. Та тепер знову зачали писати про нього. Ото боронить він танцюристку Жанну Ворнер, що виступала наго перед публикою. Кажуть, що ця оборона вже до решти осмішує Тореса, так сумно записаного в анналах української історії.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ЗАБАВИ В ПАРИЖІ.

ПАРИЖ. — Большевики тепер у Парижі у великій моді. Так подає Офінор. Французький часопис „Ґренґуар" описує большевицьку забаву в славному замку в Фонтенебльо під Парижем. Там найшла сторожа кількох осібняків, що спали на підлозі цілком пяні. На поліції стверджено, що тими пяними були: Шумавський — комісар почти і телеграфу СССР, Венцов — військовий аташе СССР в Парижі, та Васильченко — аташе повітряної фльоти. Забава відбулася на другий день по підписанню французько-совєтського договору. Річ ясна, що високих совєтських урядовців, що мали дипльоматичні пашпорти, випустили без турбот.

ІТАЛІЙЦІ ДАЛІ ПОБІДЖАЮТЬ.

РИМ. — Занято місто Ґондар. Італійські війська ввійшли в гарну і врожайну околицю, близько озера Тана, звідки дістає воду Синій Ніль. Тут уже приходить до конфлікту з британськими інтересами. Етіопська армія розбита і неспосібна ставити дійсний опір.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

[Ac]cepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛЬЩА В ЦЕРКВІ

Невірні Томи, що не дають себе переконати, що в Польщі неможливо дійти до польсько-українського порозуміння, повинні вглянути в те, як Польща в часі тої нової „угодової ери" поступає з українцями хочби тільки на церковнім полі. Тут возьмемо під увагу тільки те, що вона виробляє з православною церквою, що то складається головно з українських вірних, а почасти білоруських. Зате її провід: московський. Провід той від довгих літ зводить завзяту боротьбу з українізацією цеї церкви. А не можучи ставити їй уже довше належного опору, пішов уже цілковито назустріч ополяченню, себто на руку польському урядові.

І тому є тепер польська мова викладовою мовою в православних духовних школах і є вона урядовою мовою в багатьох епархіях. Тому вчать по польськи православних дітей навіть релігії, й тому по польськи проповідують православним воякам. А тепер почали вже в державні польські свята правити по польськи ще й Службу Божу.

До цього треба додати, що зачав уже виходити ще й митрополитальний орґан „Слово", призначений для православних родин, теж польською мовою. В першім числі цього орґану бувщий начальник православного виділу при міністерстві віроісповідань, римо-католик д-р Боровський, дав православним лекцію, очевидно польською мовою, про те, якою має бути православна церква. Отже має бути вона понаднаціональною, але зате державною. Сказано коротко й ясно. Значить, що церква українського православного населення Волині, Холмщину, Полісся і Підляшшя не має мати нічого спільного з українізмом, з українською нацією і її змаганнями. Але зате, як це виразно зазначив бувший речник польського уряду, ця церква має підпорядкувати себе — польській державності. І оту засаду проголосив московський провід православної церкви в Польщі на першім місці в першім числі свого орґану, щоб усі знали, яке є відношення цього проводу до польської держави.

Ступаючи „по похилій площі", як пише „Діло", докочується московщина в Польщі до того, що навіть резиґнує з московщини в церкві і рішається ополячувати навіть православну церкву, щоб тільки захоронити її перед — українізацією. А польський уряд, знаючи цю огидну ненависть московщини до українства, використовує це без обиняків на свою користь і перемінює православну церкву при помочі московського проводу цеї церкви — в сліпе знаряддя польської великодержавної політики та робить з церкви інституцію, що має виховувати ренеґатів, українських чи білоруських відступників. Ось так виглядає українсько-польська угода — в практиці. Річ ясна, що є ще инші польські експерименти з нашою укр. катол. церквою, як от на Лемківщині й т. п. Та це теж є тасама польонізаційна політика тої самої, як завжди, перфідної Варшави.

МОСКОВСЬКІ ВОЄННІ ПІДГОТУВАННЯ НА УКРАЇНІ

Польський тижневик „Бюлетен Польсько-Украінскі" з 1. березня 1936 р. приніс надзвичайно інтересну статтю про московські воєнні приготування на Україні. Цю статтю ми подаємо в скороченому перекладі, пропустивши подекуди тенденційні польські насвітлення справи, може правильні з точки погляду польської, але не української рації стану.

„Досить характеристичними є зміни, що зайшли в останніх часах на совєтській Україні. Порівнюючи теперішній стан на Україні зі станом зперед кількох років, можна поробити з того деякі військово-політичні висновки, особливо на основі побільшення совєтських збройних сил на Україні і взагалі на західній совєтській границі. Совєтські пацифістичні настрої характеризуються найкраще цифрами. Загранична преса подає, що скількість совєтських тенків ріжних типів значно зросла. В порівнанні з 1931 роком число середніх і легких тенків зросло в 1935 році 80 разів. Сюди не враховуються малі тенкетки, якими дуже добре забезпечені всі совєтські формації, призначені для наступу. Ще донедавна тенкові формації знаходилися під виключною командою окружних і корпусних командувачів. Тепер їх приділюється вже формаціям нижчого ступня, нпр. стрілецьким дивізіям.

„Сильним темпом переводилась в 1935 році моторизація армії. В 1935 році Ворошилов заявив був, що моторизація піднеслась з 2.6 кінських сил на вояка на 7.74 кінських сил в 1935 році. Привязувати велику вагу до совєтських даних не доводиться просто тому, що большевицькі методи „очковтирательства" вже всім відомі і тому, що цих даних не можна сконтролювати, бо невідомо, чи в той розрахунок увійшли лише боєві сили совєтської армії, чи взагалі всі приналежні до армії люди. Треба однак признати, що та ділянка приковує до себе надзвичайно велику увагу совєтського уряду і що результати праці в тому напрямку є принайменше кількісно дуже імпозантні. Поруч з моторизацією йде і розбудова сітки бензинових стацій у пригранічній смузі.

„Не гірші висліди осягнули большевики і в области летунства. З совєтської преси видно, що у першотравневій параді в Москві в 1935 році брало участь 800 літаків, а в інших містах разом коло 3,000. Повітряні совєтські сили нараховують тепер коло 5,000 літаків.

„До совєтських даних, чи то безпосередньо совєтської преси чи інспірованих в заграничній пресі, переважно французькій або чеській, треба відноситись дуже обережно, бо вони виказують часом признаки астрономічности. Всежтаки треба ствердити, що большевики масово продукують зброю. На це складаються льоґічні і психольоґічні причини.

„Схід, як давніше, так і тепер прикладає вагу до масовости кождого явища. Психольоґічні наслідники Джінґісхана узнають тільки методу війни масами, що ницилиб все на свойому шляху. Масовість осягається все коштом якости. Це знають совєтські можновладці і тому досить частенько підганяють своїх підданих до уважливішої праці ріжними ударництвами, яких останнім виявом є стахановщина. Досі якість совєтської продукції стоїть досить низько в порівнанні з якістю продукції заграничних держав. Це діється і з продукцією совєтських військових машин. Тому машини їх дуже скоро ницаться і псуються і це якраз змушує їх до масової продукції. Вони виходять з заложення, що на протязі перших днів війни багато боєвих машин вийде зі строю через технічне ушкодження і тому продукують їх просто для запасу. Другою причиною масової продукції є ще й та обставина, що большевики не мають абсолютної певности, що їх індустрія перейде зі стану мирної продукції на стан воєнний без поважніших внутрішніх потрясень. Такі потрясення трапляються часто і в найкраще господарсько зорґанізованих країнах. В бомбастичні запевнення, що все буде в порядку, вони самі не вірять, тож важко, щоб повірили в них і посторонні чужинники. При тому відограє ролю не так може брак робочої сили, як політичний бік справи, цебто саботажі, замішання серед робітництва і т. п., що в остаточному висліді буде в стані значно зменшити продукції особливо воєнного промислу.

„А дальше стоїть отвором питання, чи те величезне збільшення воєнного промислу і його продукції та посилення озброєння в загальному, носять оборонний чи зачіпний характер. Сам рід зброї, що її продукують большевики масово, цебто тенки і літаки, особливо бомбові, а дальше і змоторизивані формації, є зброєю зачіпною, а не оборонною. Колиж вони і потрібні для оборони, то не в такій скількости, як їх продукують большевики.

„В останніх часах звернено увагу і на транспорт та пристосіблення його до посиленої праці підчас мобілізації і війни. З моментом призначення Кагановича наркомом транспорту збільшено вантаження ваґонів до 60,000. Сталін поставив вимогу вантажити що доби 80,000 ваґонів, але його помічники тимчасово обмежуються до цифри 70,000, знаючи краще спроможности совєтського траспорту. Вже тепер осягнено висліди ще далекі від того, чого жадає від транспорту мобілізація і війна. Вони далекі від спроможности залізничого транспорту всіх позасовєтських держав. Тому большевики вже тепер стараються забезпечити себе на випадок війни і розміщують відповідно військові формації в повному складі.

„Того роду поставлення справи є дуже замітне на Україні, бо Україна є найслабшим пунктом совєтського Союза і його оборонної системи. Ще донедавна Україна з Кримом творила одну Українську Військову Округу. В часах перед світовою війною було на тому просторі 12 піхотних та 5 кінних дивізій і 2 бриґади стрільців. У відношенні до всієї збройної сили царської імперії було це лише 16% піхоти та 20% кінноти. По війні стан змінився. В цілому стан армії виносить 82 стрілецькі та 9 кінних дивізій. З того було в Українській Військовій Окрузі 18 стрілецьких і 4 кінні дивізії та одна бриґада мотомехвійськ. Це становило 22% всіх совєтських військових сил. Як відомо, совєтська армія ділиться на дивізії кадрові з повним станом і довгим основним вишколом та на дивізії територіяльні з міліційним коротким вишколом. Відношення кадрових дивізій до територіяльних було в Українській Військовій Окрузі як 1:2, а в інших округах як 1:3. Щодо кінноти, то всі 4 дивізії, що тоді були на Україні, були кадрові. Таке поставлення справи вказувало вже тоді на важливість положення України в совєтській військовій системі.

„Останній рік зазначився на Україні збільшенням совєтської сили. Українську Військову Округу поділено на дві, Київську і Харківську Військову Округу, при чому Київській додано ще Чернигівщину тому, що область між границею і Дніпром є надто вузька і потребувала опори в землі поза Дніпром. Основну лінію поділу України творить Дніпро. Той поділ має за ціль поліпшення підготовки до війни. Тепер Київська Округа є операційним тереном, а Харківська є її доповненням і резервуаром людського та боєвого матеріялу.

„З усіх 18 дивізій Української Боєвої Округи залишено в Київській Окрузі 12 і кромі того всю кінноту. Поза тим розміщено в Київській Окрузі в 1935 році ще декілька нових стрілецьких і кінних дивізій, які перенесено з Кавказу і Туркестану та інших незагрожених округ. В додаток до того переводиться ще інтензивну моторизацію і хемізацію існуючих хормацій та твориться нові танкові та летунські формації.

„Розміщення стрілецьких дивізій таке: Житомир 1, Київ 2, Біла Церква 1, Винниця 2, Черкаси 1, Першомайськ 1, Миколаїв 1, Одеса 1, Чернигів 1, Лубні 1, Полтава 1, Харків 1, Артемївск 1, Дніпропетровск 1, Сімферополь 1. До того прийшли нові стрілецькі дивізії: Коростень 1, Звягель 1, Шепетівка 1, Проскурів 1. Розклад кінних дивізій такий: Староконстантинів 1, Бердичів 1, Проскурів 1, Гайсин 1. Нові кінні дивізії розміщені так: Звягель 1, Шепетівка 1, Біла Церква 1, Котовск 1. Дані ці не є повні і не претендують на точність.

„Під сучасну пору ведеться на Україні робота над реорґанізацією армії, зглядно переміни територіяльних дивізій на кадрові з огляду на те, що вишкіл складу територіяльних частин дуже слабий, а дальше і тому, що армієць, який живе дома в нужді совєтської дійсности, хочби і добре вишколений, не буде в випадку війни так одушевлений гаслами світової революції, як той, що стало перебуває в армії 2 або 3 роки.

„Тепер є лише 12—15% всіх совєтських дивізій в територіяльному стані і майже всі вони положені в безпечних центральних військових округах. Поповненням територіяльних дивізій і збільшено скількість совєтської армії до 1,300,000 люда, як це недавно було офіційно заявлено.

„Беручи на увагу, що вогнева сила совєтської армії збільшена в порівнанні з давнішим часом, видно, що большевики міцно готовляться до війни і то зачіпної, а не оборонної. Давніше совєтські стрілецькі дивізії стояли подальше від границі під охороною кінних дивізій та граничної охорони підчиненої ҐПУ, чи тепер Комісаріятові Внутрішних Справ. Осінні маневри 1935 року показали, що совєтський транспорт є настільки слабий, що підвезення армії до границі в початку війни не моглоб бути переведеним і що тому в самому початку війни требаб було відступати аж по Київ. Тому то і почато спішну будову полевих укріплень, які уявляють собою тепер ряд замаскованих опірних гнізд здовж границі. Щоб вдержати ту укріплену лінію в боєвій готовости, підсунено в останніх часах ближче до границі стрілецькі дивізії. В звязку з поділом України на Київську і Харківську Військову Округи утворено попри границю ряд малих адміністративних округ, Коростенську, Новгород-Волинську, Шепетівську, Проскурівську, Камянець-Подільську і Могилів-Подільську. Вони уявляють собою щось посереднього між областю та районом. З тих округ повиселювано примусово місцеву людність і на її місце спроваджено кольоністів-колгоспників, підбираючи для цього вірних Москві і режімові людей. Ширина того пригранічного поясу сягає до 70 кільометрів. Там все в кождій хвилині готове до війни.

„Саме розміщення совєтських військ і особливо кінноти в місцях зовсім не підготованих до приміщення такої скількости війська, стан транспорту, топоґрафічні умови, дозволяють припускати, що московський наступ гутується в напрямку, яким колись ішла російська армія на Австрію чи большевицька на Польщу, цебто менше більше по лінії між львівським і волинським воєвідством в Польщі. Як помічну силу при тому треба зарахувати частину військ, розміщених в полудневій частині Білоруської Військової Округи в силі 3 стрілецьких і 1 кінної дивізії, що повелиб операції в напрямі Полісся". — (У. П.).

УЛАС САМЧУК

ГОРИ ГОВОРЯТЬ

Роман у 2-ох частинах.

Частина друга.

— 39 —

7.

Була третя година. За дві години стемніє. Досить далеко додому, але її несла якась велика сила й не відчувала втоми. У голові хаос. Вона ще не обідала й зовсім не думала про це.

За півтори години вона дома. Мати зустріла її з докорами та приготованим обідом. Але Кіті не квапиться їсти. Вона що-хвилини позирає на годинник. Боже, той осоружний годинник. Щойно показує пять. Кіті біжить надвір, під ліс до молодого смеречняку. Свіже повітря освіжило її чоло, а запах смерек наповнив груди. Стає, мов укопана, на краю ліса, вслухається в тихий його шум, вдивляється в холодне бузове небо й довгу рожеву смужку над ґрунем Цапок. Десь там зайшло сонце. Десь там, де розляглася могутня Чорна Клева, стрункі, мов свічі, смереки, біжать у далечінь і там, збігши під гору, зникають.

Кіті хочеться впасти навколішки й цілим єством, повною душею молитися. Вона чує, що наближається якась особлива для неї хвилина. Вона знає, що це останній день її бурхливого дівоцтва. Вона приготувала себе цілу для чогось, що покладе глибоку рису між учора й завтра. Що перенесе її на другу половину життєвої дороги.

Сонце згасло. На землю швидко напинається пітьма. Гори, німо, але величнo, ніби кольони, що підпирають склепіння велитенського храму, стоять певні своєї могутности. Ліси шумлять, як і завжди. У сторону Галичини промчав потяг. Тепер це буває рідко.

Кіті йде додому. Темно. Приходить до матері, пеститься, цілує її, обіймає. Мати здивована, втішена. Вона не розуміє, що є з дочкою. Що є з Кіті? Що є з Кіті? Що їй сталося? Може вона чого потрібує? Мамаж любить її. Мама все для неї зробить.

Кіті шепче матері про все, що думає. Згадала Дмитра. Він буде сьогодня в них, увечері у десятій годині. Хай мамуся не лякається. Вонаж розумна доня. Має з ним дуже важливу розмову. Тато знає про це.

— Знає? Тато знає?

— Знає.

— А татко буде дома?

— Ні, татко не буде дома. Він дуже занятий. Татко, мабуть, узагалі не приїде наніч додому. Переказував не турбуватися.

Мати щось думає. Уста тісно, як і завжди, затиснені. Руки обнімають дочку, а погляд скерований невідомо куди.

—Куди ти, мамо, дивишся? що тобі?

— Нічого, нічого, дитино. Я так собі. Я лиш так.. Він, кажеш, приїде?

Кіті, без слів, як кожня, горнеться до матері, зазирає їй у вічі, і дивиться, довго і благаючо. „Ні бійся", казали її очі. І мати чує їх мову, чує й розуміє. Але все таки щось їй тут не подобається.

— Ну, ну, хитає вона головою. Роби, як знаєш. Ти для мене все. Але дивися.

— Ми, що пережили з тобою війну.., Мамо? невже ти ще боїшся за мене? Добраніч, і не бійся. Йди і спи спокійно. Добраніч, мамо!

Кіті йде до своєї кімнати, відчиняє шафу, виймає ріжні одяги й оглядає їх. Скільки їх зібралося. Боже, як багато. Ось нові, тут старі. Ось ті, які носила ще дитиною. Вони зложені вже в паперовій скринці й до них ніхто не доторкається. Хай собі лежать. Це ті, що носила підлітком. Це шкільні. А це теперішні — міцні, суворі, воєнні.

Деякий час вагається, щоб їй одягнути. Перебирає — все гарне, все личить, але все таки, що його одягнути? І раптом їй приходить особлива думка. Сягає рукою туди, де лежать убрання, які носила підлітком, знаходить білу серпанкову суконочку та приміряє її. Трохи коротка, але личить. Стала перед дзеркало, держить суконочку, приміряє, — личить. А що як одягне її? Ану.

Швидко, швидко роздягається. Немає часу. Роздягається вся, до сорочки. Тож вона ще, дійсно, як мала дівчина. Здається навіть мало виросла, лиш пережила багато. Вона вернеться трохи назад, стане такою, як тоді, того вечора. Він пізнає це, він стільки разів згадував їй той вечір. Надягає білі панчішки, білі черевички, розбиває й розпускає по плечах чорні, хвилясті кучері. Подивилася до дзеркала ззаду, зпереду, з боків. Чарівно. Сяюча така, кришталева. Чорні мягкі очі й рожеві аж прозорі лиця. Їй уже не двацять два, а шістнацять. Ах, як хороше бути такою. Біжить до пяна, відчиняє й бере кілька акордів. Що це, сама не знає. Так давно вже не грала. Ага, це мабуть з „Кармен". Які сильні, буревійні звуки. Пальці самі біжать по клявішах і зпід них вириваються цілі ураґани, страшні та свавільні.

І от вона вже повна музики. Повна любови, жаги, бажань і жахливої непевности. Після кидає пяно, біжить до батькової кімнати й шукає цигарки. „Тож він мусить щось закурити". Він також гарно курить. У нього це так особливо виходить. Ах, цікаво, який він тепер. Що робить його нога?

Знайшла цигарки, знайшла листа, якого так давно від нього дістала. Заманулося закурити самій. Сіла перед дзеркалом, заложила ногу й закурила. Личить так? Личить. Чарівний кришталевий відбиток, тонкі пальчики делікатно тримають цигарку, звивається синій струмочок диму.

„Далека Кіті!" Ха-ха-ха! Боже мій, що я? Злякалася й відложила цигарку на столик коло дзеркала. Стала на цілий зріст і зовсім близько підійшла до дзеркального шкла. „Це ти, Кіті? Боже, які в тебе червоні щоки. А очі! Які страшні, великі очі. Закрий їх!" Закрила. Чорно навколо, зник кришталевий образ, а на його місце виринув з темноти інший, бронзовий, високе чоло, буйні кучері, прудкий, але теплий погляд. Уста наливаються жагою і складаються в поцілунок. Їй тяжко стояти. Ноги мліють і підгинаються. Навколо стану чує пружній дотик міцної руки. Впаде. Відкриває очі, біжить до постільки й кидається на її біле, ніби замета снігу, лоно.

Час іде. Кіті болюче відчуває його спокійні, байдужі кроки. Тік-так-тік-так! Бам!— вибило пів девятої. Зірвалась і слухає. Зараз застогонить земля, відчиняться двері. Приложила долоню до чола. Скаже, що болить голова. Хай не здивує. Коли болить голова, обличчя завжди червоне. Цеж зрозуміло, ні?

Але навколо було зовсім тихо. Годинник відбив своє і далі: тік-так-тік-так! Минуло пів години, вдарило девять. Кіті напружена, мов струна. Кожний непомітний згук болюче ранив її. Годинник тіктакає далі,, години пливуть. Нема.

8.

У канцелярії сільської хати на столі світиться велика нафтова лямпа. Годинник показує десять. Коло столу Йонаш і студент Пластун. Останній щойно скінчив пропаґандивну летючку проти поширюваного невідомо як і ким українства, а тепер перечитує для апробати Йонашеві. Йонаш не все гаразд розуміє, але підтакує.

(Дальше буде)

Раз старого скачмена, що вже ледви волік ноги за собою, питалися:

— Чому не їздите трамваєм?

— Трамваєм? — зчудувався старенький — таж трамваєм даром можуть їздити лише пасажири до чотирьох літ! А хтож мені повірить, що я ще не маю чотирьох літ?

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Клівленд, О. — До збірки на вічу долучується: Іван Сподар $1.

Команда 8-мої Сотні Чорн. Січей. — „Заява" не є підписана нічиїм іменем. Ні не подано особи, яка висилає лист. Вже з цього боку не надається до оголошення. Крім того це є заклик до бойкоту справи, яка звязана з певним бізнесом певної інституції. Таких річей не можна проголошувати.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ФРАНЦІЯ В ОБЛИЧЧІ ОКУПАЦІЇ РЕНЩИНИ.

Останній крок Гітлера смертельною трівогою заляг на цілу французьку суспільність. Штурмові відділи як і інші формації Райсхвери, які тепер тільки на віддаль крісового стрілу від французьких прикордонних військ, це не жарт, але страшна для цілої Франції правда!

Однак цю „мирову приграву" відродженої Німеччини у Франції передбачали! Про це не переставали писати правдиві французькі патріоти, згуртовані біля трикольорного прапору Французької Республики та її гимну, „Марсельєзи"! Бо вони бачили, що їх вітчина була ведена в напрямі руїни й катастрофи; шайка міжнародніх авантурників від Ставіського-Блюма до советського представника Потемкіна вколюно, опанувала керму державного життя й від кількох останіх літ з нечуваною силою гонить Францію до остаточного упадку.

„Московська" політика Еріо, Даладіє чи Сарро поставила власне німецьку збройну силу перед мурами Мецу й Вердену. Що більше, вонаж є подвійно страшна. Поперше, люди, які її провадять, ніколи й не думали, що ця московська „приязнь" викличе велику реакцію цілої німецької нації, вони не думали ані про цей ефект, ані про „параду", з якою Гітлер стрінув ратифікацію советсько-французького пакту. А треба було таки призадуматися.

Подруге, війна між Німеччиною й СССР є не тільки правдоподібною, але вона буде конечною. Поперше, большевицька Москва шукає всіх способів для знищення гітлеризму. До помочі вона має міжнароднє жидівство, франкмасонів, соціялістів всіх покроїв і масти, вона має почасти й міжнародний капітал. Подруге, німецька експанзія шукає нових теренів кольонізації й як пише поважний французький журнал "JE SUIS PARTOUT" з 14 березня ц. р., вона **„таки вибрала Україну й балтійські краї"**. Військовий союз Франція-СССР заключений, щоби має робити генеральний штаб Третього Райху, коли він готовить пляни до війни гітлеризму з комунізмом?

Генерал фон Бльомберг розуміє, що французька армія ввійде у війну з Німеччиною на приказ червоного Кремлю. Німецька армія не може безпосередно ударити в СССР, хіба перейдеться через заляканy з того приводу Польщу. Перед страхом, щоб французи не заняли демілітаризовану смугу, отже міста Кельн, Майнц, найбогатшу рільничу околицю Німеччини, долину Мозелі,—Гітлер 7 березня обсадив сам ці пункти своїми військами.

Розуміється, такий стан річей, безперечно подобається Сталінові. Але що буде тим, що тепер відповідають за долю Франції, всім тим міністрам, партійним лідерам, соціялістам-радикалам, які безпощадно поборюють французький націоналізм (розвязання „Аксіон Франзес", переслідування націоналістичних провідників як Доде, Моррас, де ля Рок, і ін.), а які позволяють грасувати по свойому тілі московсько-жидівським агентам? Вони нічого не передвиділи ані приготовили. Навпаки, вони поклали всі сили держави до послуг інтернаціоналів і їх авантур, вони створили у Франції сильний плацдарм большевизму.

Такі аргументи французьких большевиків (їх орган "L'HUMANITE"), що „окупація Ренщини це акт міжнародного фашизму й націонал-соціялістичної контрреволюції" й що „братні народи, німецький і французький, покарають катів німецького народу" — є тільки виявом глупоти большевицької колтунерії, яка ніяк не хоче вірити, що окупація демілітаризованої смуги — це один з епізодів назріваючого конфлікту Сталін-Гітлер! Зрештою, є це відповідь тої упідленої Франції, яка ставить ставку на більшість в недалеких виборах до парляменту, яка бачить в Гітлері не ворога французької нації, але перешкоду в соціялізації всесвіта"!

І коли французькі соціялісти з таким підходом та певно пацифістичною стидливістю реагують на воєнні приготування Гітлера, то комуністи є куди більш отверті — вони вже кричать про санкції (які так „чудесно" удалися проти Італії! — В. Д.), вони ведуть страшну й провокаційну агітацію проти Гітлера й за війну з Німеччиною! Це останнє було і є на приказі і волі Москви! По французькій армії розкидається дуже характеристичні летючки: „Геть армія, хай живе війна"!!

Чи так може не є вигідно Москві?

Це ще й тим підтверджується, що Комінтерн вислав тепер в поїздку по Европі одного з найбільших асів СССР, який під таким „містичним" іменем як Шманік та ще в товаристві агентки ГПУ (тепер „Комісарият внішних справ!) Галини Стасової обіздить всі центри Комінтерну в Европі. Цим асом є ніхто інший як знаний большевик **Микола Іванович Бухарін!** Саме тепер ситуація дуже пригідна. Побіда комунізму в Еспанії (Ленін говорив, що Еспанія перша візьме приклад від СССР! — В. Д.), поступ комуністичного декадентизму в Чехословаччині, патронованій Бенешом і клерикалами Праги, ну й вкінці „тріюмф" Сарро-Флянден у Франції, — збудили великий оптимізм в Кремлі! Бухарін, крім того, відвідує Прагу, Амстердам, Баль, Штразбург і ін. та передасть директиви Сталіна-Януса! (Янус — мітичний бог старинних римлян, що мав два обличчя; таким „двоголовим" є саме Сталін як відповідальник за міжнародню політику СССР та Сталін, укритий вожд Комінтерну, який готовить світ до комуністичної революції, отже політику противну, що її веде тепер СССР! — В. Д.).

Вертаючись дальше до ситуації у Франції, витвореної останім військовим демаршем Гітлера, можна запримітити сильну реакцію вперше чергу правих кол французького громадянства. З усіх них чується голоси протесту й обурення проти „московської політики" уряду. Цитований нами журнал "JE SUIS PARTOUT", домагається таких наглих перемін:

1) Зірвання союзу з СССР. Цей союз напружив не тільки відносини з Німеччиною, але він також охолодив Англію й Італію у відношенні до Франції. Головно Англія не хоче жадною ціною бути вмішана у східні комплікації СССР-Німеччина й їх відгуках на Заході.

2) Стерегти незалежність Австрії, бо це один з найближчих обектів Гітлера, який одного дня буде в такому положенні як Ренщина. Німеччина знає слабість Франції, що й виявилося тепер, і тому числить на це, що ця остання уступить і в австрійському питанні. Для закріплення самостійности Австрії, треба реставрувати династію Габсбургів, не дивлячися на протести франк-масонів і войовничих клерикалів Праги, і таким способом видерти з рук владу австрійській соціялізуючій демократії, якої слабість є тільки принадою Гітлера до чергового „Ку д'ета"!

3) Відродити Францію морально й політично! Це вперше чергу заступити при владі соціялістичні кола, до речі цілковито збольшевізовані, правими, якіб вийшли з національного ґрунту й дбали вперше про добро Франції, а не Москви, загроженої у своїх неправних посілостях Німеччиною й Ніпоном. Подруге, повести виховання молодої генерації в дусі патріотизму Гамбети, в дусі великих здобутків французької революції, а не по лінії Сталіна.

Такий клич розпуки здорового французького суспільства перед невідомим завтра, яке кожньої хвилі може принести Німеччина! Чи поможе це багато?

М-р В. Душник.

ВЕСНА І МОЛОДЬ.

Природа пробудилася. Сонце пригріло. Пора орати і засівати.

Та весна — це життя. Це молодість. Це час, коли треба добре призадуматись над тим, що ми будемо засівати. А в першу чергу, важне те, що береться засівати наша тут роджена молодь, бо що вона тепер посіє, то ми як нація будемо потім збирати.

Нам здається, що з весною повинна і наша молодь пробудитися до нового життя, до праці над собою, щоб закріпити в Америці наші українські ідеали. А в першу чергу повинна вона взятися за українську книжку. Чи подумала вона, скільки то можнаб дати роботи новому поколінню по редакціях, друкарнях, книгарнях і т. п., якби так молоде покоління дбало, щоб існувала в Америці всюди українська преса, щоб в кожній хаті була українська книжка? А заглянувши до наших хат, то таки рідко де знайдемо українські книжки. Навіть нема тих, що вже й по англійськи видані.

Хто примиром з молоді (а і зі старих!) знає дещо більше про Маркіяна Шашкевича, про його чудову „Веснівку", чи інші вірші та писання. А це той, що казав нам памятати, що українська мати нас родила, що українська мати нас повила, що питав нас: Чомуж має бути нам мова матери немила? Цеж той, що писав, що всьо можуть нам видерти в світі, але любови і віри не видеруть, бо українське в нас серце й віра українська.

Таких поетів нам читати півесну і їх духом перейматися. Нам усім, а особливо нашій молоді. Треба замолоду вчитися ставати корисним громадянином, щоб можна було пізніше працювати за совість, а не тільки за — заплату. Ми не маємо своєї держави. Ми нарід в неволі. Тому треба нам бути більш ідейними від тих, що вже свое здобули. Наша тут роджена молодь не може забувати за тих, що з її крови, а що борються там у старім краю. Молоді теж мусять памятати заповіт І. Франка, що й вони мусять дати одвіт за свою службу рідній справі. Тому з весною хай пробудеться їх серце до нової праці, а в першу чергу хай ум їх просвітиться тими думками, що їх видали наші генії як Шевченко, Франко, Леся Українка й інші.

Григорій Біленький,
Алентавн, Па.

— Прошу пана, — каже юнак до батька дівчини, з якою хоче оженитися:

— Я буду вашу дочку носити на руках, одначе...

— Що „одначе"? — питається батько.

— Одначе передтим мусите мені помогти стати на ноги.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ВЕЧІР НАРОДНЬОЇ НОШІ

Великий перегляд селянських одягів.

„Українське Народне Мистецтво" у Львові до спілки з Українською Захоронкою, заохочені успіхом минулорічної оригінальної вистави, яка мала на меті зазнайомити українську інтелігенцію із найкращими зразками наших народніх строїв, повторили цього року таку виставу із зміненою програмою, доповнивши її сценками із народніх обрядів. Вечір складався із двох ріжних частин, однаково цікавих. Уперше мали ми нагоду побачити на сцені народні обряди так, як вони виглядають у дійсности, відтворені не акторами, неаранжовані, з усією оригінальністю їх безпосередньої наївности. Наші пані завдали собі чимало труду, щоб показатися в якнайпишнішому народньому вбранні; неодин з тих народніх строїв перевищував своєю красою та ціною найдорожчі балеві сукні великого карнавалу.

Саля дослівно тріщала від натовпу. Видко було на ній численних гостей із провінції і то не із самої околиці Львова, а далеких міст і містечок. Тільки при такій численній участи міг комітет покрити величезні витрати на костюми та кошти дороги кількадесяти селян, що мали вивести сільське весілля.

На сценічну програму склались: **колядка з околиць Львова**, яку вивели учні школи ім. Шевченка у Львові зовсім так, як це роблять мандрівні колядники, що ходять зі звіздою попід вікна. Спів їх робив враження повної життєвої правди з усіма її „недостачами".

Різдвяний вертеп" відограло 8 сільських хлопців з Полянки коло Львова, зовсім так, якби не були на сцені, а ходили по хатах. Прості одяги, шапки та шаблюки, роблені дома, схарактеризовані власними, невмілими руками; виголошували свій текст, як уміли, без суфлера, навіть без тої пози, яку мимохіть кожний актор прибирає, стаючи лицем до публики.

Пані-членки „Львівського Бояна" відспівали **щедрівку з Київщини та низку колядок**: кожна з них мала інший народний стрій, кожний шитий спеціяльно на цей вечір, і старовинну плахту; була це справжня гама кольорів, достроєних так гармонійно, як хор голосів.

Найоригінальнішою частиною цієї програми було **„Сільське весілля", виведене селянами з Лисятич коло Стрия**; було їх 50; приїхали вони спеціяльно на цю виставу. Складалось воно з трьох частин: 1. У хаті молодої (вінкоплетення); 2. Прихід від молодого з короваєм і 3. У хаті молодого. Обряд супроводять пісні; молода, молодий, дружки, батьки, свахи, свати, бояри і гості поводяться так, як у себе в хаті; на салі глядачі починають хвилинками сумнівться, чи мають перед собою справжніх селян. Селяни ці повторюють попросту обряд, в якому самі брали багато разів участь, трошечки його імпровізуючи в тих випадках, коли один куплет пісні відповідає на інший. Ясно, що і тут весілля, яке тягнеться часом цілу добу, або і три дні мусить бути скорочене; не можемо бачити, як відвозять молоду на фірі, або самого весільного бенкету.

На цьому скінчилася сценічна частина вечора; деякі глядачі, як після театральної вистави, пішли додому, інші (а було їх ще стільки, що виповнили всю велику салю) розійшлись по бічних салях „Бесіди", де був буфет. За той час комітет згуртував усі пані в народніх строях, що були ввесь час перемішані з публикою, поділив їх на групи і підготовив до виступу на сцену, щоб могли вони хором виступити перед публикою та членам жюрі, які мали признати три рівнорядні нагороди: за найкращі архаїчний, стилевий та мальовничий.

Ревія строїв.

Всі народні строї були поділені на групи, які виходили зокрема на сцену, ставали в ряд, обходили її довкола і сходили на салю. Першу групу в числі 15 осіб репрезентувала Наддніпрянська Україна. Вся вона була дуже згармонізована і звертала на себе увагу тим, що не було в ній ні одного нестилевого строю; під цим оглядом був це великий поступ уже в порівнанні з минулим роком. До другої групи можна зарахувати строї з наддністрянського Поділля; вона була ріжнородна і розбивалася на такі підвідділи: Борщів, Заліщики, Буковина, Скалатщина і Тернопільщина. Разом були тут 22 пані. Скалатські строї були виведені у Львові вперше групою; вони зовсім відмінні кроєм і своїм матеріялом від тих, що хапали за очі багатством колірів і вишивок. У цій групі виступав теж окремий гурт строїв з Городенки, Бучача, Чорткова та Товмача (т. зв. покутські строї). Гуцульські строї, що належать до тої самої великої групи, виступали теж окремо, представлені 8 панями (Космач, Кути, Рунгури, Ферескуля).

Найчисленнішою групою виступали строї бойківські, якими прибралось 36 пань. Сюди входять територіяльно Долинщина, Болехівщина, Самбірщина, Скільщина і Турчанщина. Було між ними чимало одягів старовинного типу.

Четверту групу становили лемківські одяги, далі йшли одяги з Яворівщини, із львівського повіту та з Бобреччини, Перемишлянщини, міщанські одяги з Угнова й Болехова, пара молодят з Городка й один старий одяг з Полісся.

Жюрі у складі проф. Ф. Колесси, М. Рудницького, Я. Мудрикової та д-ра М. Драгана (п-ні Ірина Ґурґулівна, як пятий член жюрі і та, що мала пояснювати одяги на сцені, в останній хвилині занедужала), признало такі три нагороди: За архаїчний стрій поліський п. **Наталці Ґурґулевій**, за стилевий — пані **Велигорській** (стрій із Серафинець) і за мальовничий п. **Уляні Старосольській** (стрій молодої з Тишковець, городенського повіту).

На ці три нагороди призначило „Українське Народне Мистецтво": вишивану стилеву блюзку, різьблену гуцульську касету і вишивану торбинку. Оригінальних, стилевих і взагалі гарних строїв було так багато, що важко було між ними вибирати і ставити їх у якусь чергу. Тимто жюрі виріжнило ще кільканацять із них на однаковому рівні, які мали на собі такі пані: М. Сокіл, Х. Кононенко, І. Бонковська, М. Чапельська-Гординська, О. Ґаландюкова, Ґенсьоровська, О. Чижович, Рибчаківна, Будрикова, Бібрецька, Щуратова, С. Дорошенкова, Марія Терлецька, В. Вічковська та Хр. Терлецька.

Велику заслугу в організації вечора мали крім пань із двох установ, що його придумали та підготовили пані О. Савицька з Перемишля пані О. Ґаландовська з Болехова, Велигорська з Висової, Ґасовська з Перегінська, Лисова із Стрия, Майковська із Поляниці, Наконечна з Ферескули та Ол. Блятник з Івахнівки; вони позбирали цінні строї і прислали їх або привезли на цей вечір. Вертеп підготовив м-р Береза з Полянки, коляду проф. Гриневецький і Похмурський, щедрівку О. Кривицька і Плешкевич. Сільське весілля селянин Федь Стецура з Лисятич. Ядерне вступне слово виголосила пані Ракова, пояснювала зразки ноші з великим знанням пані Павликовська. Доставили костюми також: стрийський музей (дир. О. Сілецький), музей „Бойківщина" із Самбора, музей Н. Т. Шевченка, етнографічний музей СС. Василіянок у Львові.

(„Діло").

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

В нашій українській православній громаді не було цього року спеціяльного концерту в честь Шевченка. Зате вшановано його виставами аж двох драм, основаних на тлі його поем. Дня 8. березня поставлено драму „Кохайтеся чорнобриві", а дня 29. березня драму: „Майти наймичка".

На першій виставі було коло 300 присутних, а на другій коло 200. Першу драму виставив хор ім. Лисенка, а другу поставлено старанням сестрицтва ім. О. Басарабової. Перед першою виставою мужеський хор відспівав „Гамалію", з деклямацією п. С. Давидовича і з сольом п. Й. Процовича. Головну ролю Катерини в драмі „Кохайтеся чорнобриві", відограла панна Ірина Данись. Вона вже нераз виступала в ролях, а цей раз доказала, що може відограти і важку драматичну ролю Катерини, яку відограла бездоганно, зі зворушенням. Вона ще молода дівчина, 20 -літ, тут роджена, а виявляе неабиякий сценічний і співацький талант. Всі інші ролі вийшли бездоганно. Гурти з піснями хоровими вийшли також добре, коли додати гарну комічну ролю Гаврила в особі п. М. Роздзябіка.

В другій виставі „Мати наймичка" на увагу заслугує пані Мирослава Мусійчук, яка з артистичним зрозумінням віддала ролю Марини-матері. Роля ця нелегка і тому муситься дати пані Мусійчук признання за її гру і гарний спів. Молодий, тут уроджений Й. Процович відограв Марка. Він якби вродився до цеї ролі і відіграв її дуже добре. Таксамо грали свої ролі і п. Лесьо Сисин — Трохима, пані Молодович — Настю, п. М. Лукань — Хведора, пані Гладка — Домаху і Христю, панна К. Сисин — Гапку, п. П. Мікула — Потапа, С. Віхоть — Палажку і А. Молодович — Петра.

Обидві драми режисерував і управляв хорами о. С. Мусійчук, який до першої драми „Кохайтеся чорнобриві" дав відповідний відчит, пояснюючи, що під Катериною Шевченко розуміє всю Україну, яку і нині москаль зраджує, нею коверзує і над нею глузує. Тимто й Шевченко в своїх перестрогах не перестарівся і нині, коли говорить: „Кохайтеся чорнобриві та не з москалями, бо москалі чужі люди, роблять лихо з вами". Також і до другої додав він відчит з поясненнями, що ніхто так не розуміє долі нашої української матери-страдниці, як розумів її Шевченко, бо і його матір „ще молодую журба і праця в могилу поклала". Обі ці драми останутся надовго в памяти учасників.

Гість.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО ПОТЕРПІЛИМ ВІД ПОВЕНІ.

Джерзі Сіти, Н. Дж. Гром. Дмитро Пилевич переслав до Обєднання $5.50. Жертвували: Йосиф Ткачук і дружина $2, Дмитро Пилевич і дружина $2, Стефан Пилевич $1, а Павло Козуркевич 50 центів.

Ньюарк, Н. Дж. Гром. Петро Сороколіт переслав до Обеднання $3. Зложили: Петро Сороколіт, його донька Марія та Антін Дидик по $1.

Алтуна, Па. Тов. Неп. Зач. Пресв. Діви Марії, від. 145 У. Н. Союза, жертвувало зі своєї каси $5 та переслало до Обєднання.

Бруклин, Н. Й. Гром. Іван Лазорик переслав до Обєднання $3 для тих, що, оставшися без даху над головою та без куска хліба, потребують нашої помочі, бо тільки ми самі мусимо ратувати себе тут на чужині.

У розгарі красномовности.

— Чи у вас добре голять? — питається новий гість барбера.

— Гадаю, що так — відповідає барбер. — Той пан, що перед вами вийшов, казав, щоб його вдруге обголити, такий був задоволений.

У вязничній келії счинився крик. Один вязень кричить:

— Мені пропало горнятко! Тут мусить бути злодій серед нас!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ВЕСТ ІСТОН, ПА.

На політичних вязнів.

На протестаційному вічу, яке відбулося в неділю, 8. березня, зібрано $15.50 і ті гроші переслано через Обєднання на політичних вязнів.

Михайло Колодруб.

СЕЙНТ ЛУІС, МО.

На інвалідів.

Зі щедрівки Молодечого Клюбу американських українців, зорганізованого при У. Н. Домі, прийшло $28. З цього призначено на інвалідів $5 і вислано до Обєднання. Жертвували: М. Кульчицький $3, І. Добромільський $2; по $1: Ева Чулик, М. Тилович, І. Пюркевич, М. Петрівський, М. Бартіш, В. Щупляк, Софія Ґумен, П. Чулик, О. Ґромоцький, І. Любчин, М. Волянський, В. Паращак, С. Василюка, М. Паращак, П. Лесів, І. Паращак, Варвара Хлопик, В. Лоґуш; М. Федчак 75 ц.; по 50 ц. Юлія Хомик, М. Федина, Н. Ялечко, М. Чулик, Розалія Кокорудз, Текля Єзуско, І. Онуфрій, Зуковська; І. Гатлан 25 ц.

С. Василюка, кас.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ВІДОЗВА

до односельчан села Бернадівка, теребовельського повіту, Галичина.

Цими днями одержано з краю листа, котрий понижче поміщуємо та котрий повинен зацікавити кождого українця. Наші села, котрі ми полишили перед війною без центрів української культури, де українське життя майже зовсім спало, сьогодня цілком інакше живуть. Про це най свідчить той лист. Ми повинні бути горді, що наші брати в старім краю стають свідомими та беруться до великого діла. Тож нам не треба бути байдужими, але помагати своєю лептою нашим братам та додати їм охоти до дальшої праці.

Дякуємо згори жертводавцям. Всі жертви будуть оголошені. По всі інформації просимо звертатись на адресу: Стефан Миськів, Йосиф Паращук, 101-12 — 91st St., Ozone Park, N. Y.

Бернадівка,

дня 20 лютого 1936.

Дорогий наш Земляче!

Пересилаємо наше спільне письмо, в якому хочемо з Вами поділитися про долю нашу в старому краю, де не живеться нам так добре, а головно в теперішніх часах, де селянська доля підтята господарською скрутою, що триває вже майже 5 літ. Попри господарську скруту ще й інші важкі річи приходиться нам переживати, однак здаємо собі справу, що така доля мусить стрінути побідженого.

Але на те лихо, щоби з ним боротись, і тому наш український нарід бореться з тим лихом в міру своїх сил і таки здобуває собі ступнево ґрунт під ногами. Кожне наше село майже не до пізнання з тим, що було перед війною. Нема села, де не було би читальні Просвіти, кооперативи, Рідної Школи й інших товариств. Нарід зрозумів, що тільки через культуру можна дійти до кращого завтра. А ту культуру дають українському народові його товариства, а головно читальні Просвіти. Будують по всіх селах народні доми, ті огнища культури і поступу українського народу. І тому і наше село Бернадівка не може остатись позаду інших сіл і прямує до збудування рідної хати, деб усі спільно самі себе і своїх дітей вчили, як на світі жити і як за свої права боротись. Власний дім в селі це немов твердиня, забороло проти всяких чужих наступів, бож у власному домі гартуються характери, гартується воля народу.

І Бернадівка від кількох літ радить на всіх зборах та сходинах, якби то побудувати власний дім. В 1935 р. запало рішення, що протягом 1936 р. мусить стати в Бернадівці „Український Народний Дім". Зимою ми вже добули камінь, а з весною має розпочатися будова. Призбирано навіть і гроші на будову, але їх є замало і жертви громадян Бернадівки, а головно під теперішню пору є замалі, щоби довести будову до кінця. При будові таких домів по інших селах допомагали і допомагають своїми збірками односельчани, що перебувають в заморських краях. І тому ми звертаємося до Вас, наш Земляче, від читальні Просвіти і від кооперативи, щоби Ви, як свідомий українець, людина поступу, не відмовилися від нашого прохання і постаралися перевести збірку між знайомими та товаришами праці добровільних датків на будову Народнього Дому в нашому селі. Думаємо, що жертви наших братів з заморських країв на таку благородну ціль не тільки допоможуть нам завершити задумане діло, але і піддержать нас на дусі та засвідчать, що між всіми українцями, деб вони не жили, є єдність, є та рідна сполука, яка охоронить нас всіх перед хочби найтяжчими ударами наших противників.

Жертводавців просимо подавати поіменно, бо ми маємо добру волю вписати їх до памятної книги, як тих добродіїв, що хоч в далекій чужині, а всетаки своїми датками помагають нам будувати спільне добро для кращої долі українського народу. Кожний даток з заморського краю це цеголка до розбудови нового культурного життя нашої Батьківщини, це завдаток на кращу долю і волю України.

Віримо, що Ви, дорогий Земляче, зрозуміли наше прохання і за Ваш труд щиренько дякуємо Вам згори та бажаємо Вам успіхів у Вашій праці та сильної віри в те, що Ваша праця це праця для добра всього українського народу.

Остаємося з сердечним українським привітом.

За виділ читальні Просвіти: **Дмитро Чорний**, голова; **Методій Іванчук**, секретар.

За управу і Н. Раду кооперативи „Будучність": **Евген Скоренький**, голова; **Маріян Куліковський**, секретар.

За Раду Кружка Сільського Господаря: **Яким Іванчук**, голова; **Омелян Козак**, секретар.

Молитва безробітного.

Священик (до безробітного): — А чи молитеся ви?

Безробітний: — Молюся, прошу отця. Праці прошу, бо мушу виживити родину.

Священик: — То добре. А чим ви є по фаху?

Безробітний: — Гробарем, прошу отця.

До банку приходить клієнт і каже до директора:

— А знаєте, що я ніколи не держав би касієра з таким безличним обличчям.

— Це мій найстарший син, — відповідає директор.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Апп. Петра і Павла, від. 220, повідомляє всіх членів, що цього місяця збори відбудуться о один тиждень скорше, а саме в суботу, 4-го квітня, в годині 7:30 ввечір. Просимо всіх членів прийти на час і вирівнати свої залеглі вкладки. Довгуючий член, котрий залягає три місяці довгу, а не вирівнає цього місяця, буде суспендований. — В. Саган, предс.; Гр. Гарасим, секр.; П. Жовнірчак, кас.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Вас. Великого, від. 364, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що з причини Великодних Свят місячні збори відбудуться в неділю, 5. квітня. Тому, що маємо дуже важні справи до вирішення, приявність на зборах усіх членів конечна. Просимо всіх довгуючих членів вирівнати свій довг, просимо теж платити за діти, а позамісцеві члени повинні прислати свою вкладку найпізніше до 15 кожного місяця, в противнім разі поступимо згідно з ухвалою. На бали, який відбудеться 2. травня, будемо принимати дітей і старших в члени без вступного до Бр. і У. Н. Союза. — Андрій Барбер, предс.; Стефан Кравчук, кас.; Іван Сполар, секр.

ЧОМУ НЕ ВИНО З НАРОДНЬОЇ ТОРГОВЛІ?

У „Вістах Апостольської Адміністрації Лемківщини" ч. 3. (грудень 1935) знаходимо під ч. 26 такий уступ: **„Літурґійне вино, олива до миропомазання".** Ч. 2621.—Видно для відправи св. Літурґії і оливу для уділювання св. Тайни Миропомазання не можна денебудь купувати бо нині фірми доброї слави продають суроґати, нераз несвідомо, за правдивий товар. Щодо оливи, то треба жадати oleum olivarum пр. в аптиці. Щодо вина рекомендується: Zjednoczenie kapłanów Diecezji Śląskiej w Świętochłowicach, wojew. Śląskie. Можна замовити живностеву пачку до 10 кґ. Літурґійне вино, Frascati 40 зл. Є і інші роди, можна жадати меньшу скількість. Цілий секрет в тім, що товар певний і відповідно дешевий. Уважати, щоби в часі пересилки не було сильного морозу. Від Ординаріяту Апостольської Адміністрації.

Риманів-Здрій, дня 15. грудня 1935.

о. Іван Полянський, канцлер.
Д-р В. Масцюх, Ап. Адм.

Стільки о. адміністратор В. Масцюх. Слід відмітити, що літурґічні вина й оливу до миропомазання, як загально відомо, доставляє Народня Торговля у Львові, яка має також свою філію в Сяноці. Доставу вина та оливи для деканальних і парохіяльних урядів доконує Народня Торговля в порозумінні з Ординаріятом львівської Архиєпархії і Товариства гр.-кат. священиків св. Андрея. Тому наведений розпорядок о. д-ра Масцюха говорить сам за себе.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

Прошак: Мій товариш сказав, що пан йому дали десять центів, тому, що він має лише одну ногу.

Пан: Це правда.

Прошак: То пан повинні мені дати двацять центів, бо я маю дві ноги...

Зарваніцер оповідає про свою подорож до Японії.

— У Токіо я був понад два тижні, та майже що дня був землетрус.

— І ви не боялися?

— Я мав боятися?! Земля тряслася троки більше ніж я.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ. (133)

Лейді Бет Барклі здержала віддих, дріжачи з боязни, як вона дивилася на драму, що розігравалась перед нею. Вона ледви могла здержати окрик, коли побачила, що бандити підняли свої рушниці та прицілилися до втікаючого Тарзана.

Власне в тому моменті, коли Назір, провідник бандитів, видав приказ стріляти, на них нагло посипався з густого ліса град стріл. Гукнули рушниці. Бандити закричали з болю й зчудування та страху. На хвилю дим з рушниць закрив перед дівчиною вид Тарзана.

Як дим прояснився, вона побачила, що він був живий. Його стратегія помогла. Він витягнув бандитів на поляну, де до них легко було стріляти канаанітам, котрих стріли вратували його від куль.

Пять бандитів упали на землю неживі або тяжко ранені. Але тепер очайдушний Назір збирав наново свої розбиті сили до нового нападу. „За ними!" — він крикнув. „Ми не дамося дикунам! Набивайте наново! Наперед!"